

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Provinciale strategie warmtenetten
Datum	06-05-2025
Documentnummer	UTR-279699493
Van	Roelof Mulder
Telefoonnummer	+31636570509
E-mailadres	roelof.mulder@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	Stedelijke leefomgeving
Team	Energietransitie
Portefeuillehouder	Van Essen
Bijlage	1. Geactualiseerde notitie uitkomsten nadere verkenning warmtenetten met de provinciale strategie warmtenetten 2. Intentieovereenkomst Utrechts Warmte Ondersteuningsbedrijf

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

In december 2024 bent u middels een [Statenbrief](#) geïnformeerd over de uitkomsten van de nadere verkenning naar de ontwikkeling van warmtenetten en een mogelijke rol daarin voor de provincie Utrecht. Daarin wordt voorgesteld om een Utrechts warmteondersteuningsbedrijf (UWO) op te richten voor de ondersteuning van gemeenten. Op 8 januari 2025 heeft een werkbezoek plaatsgevonden en op 15 januari 2025 heeft u in de commissie Bereikbaarheid en Energie over deze brief gesproken en aandachtspunten meegegeven met het oog op de nog vast te stellen strategie warmtenetten. Middels deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpassingen die in de strategie zijn doorgevoerd naar aanleiding van uw aandachtspunten. De aangepaste strategie hebben wij op 6 mei jl. vastgesteld. Ook informeren wij u in deze brief over het vervolgproces.

De gemeente Utrecht overweegt om, in plaats van het oprichten van een eigen warmtebedrijf met ondersteuning van een UWO, deel te nemen in het publieke warmtebedrijf HVC. Er zijn nog verschillende onzekerheden. Als de gemeente Utrecht deze keuze maakt kan dit ook voor sommige andere gemeenten in de provincie Utrecht een optie zijn. Als een gemeente kiest voor de HVC variant is ondersteuning vanuit een UWO niet nodig en kan de financiële en organisatorische inzet van de provincie Utrecht in de warmtetransitie kleiner zijn.

De HVC variant wordt op dit moment nog niet in andere gemeenten overwogen en er zijn bij verschillende gemeenten al wel concrete plannen voor de ontwikkeling van warmtenetten in publieke handen, waarbij behoefte aan ondersteuning is. Ten behoeve van de voortgang van de warmtenet-ontwikkelingen is besloten om 2 sporen te volgen. Doorgaan op het eerder ingezette spoor van een Utrechts Warmte Ondersteuningsbedrijf én onderzoeken wat de mogelijkheden van de HVC variant zijn voor gemeenten in de provincie Utrecht. Beide kennen voor- en nadelen die momenteel verder in beeld worden gebracht.

Inleiding

Om de klimaatdoelen te realiseren staat Nederland voor de grote opgave van de overgang naar een duurzaam warmtesysteem. Onderdeel daarvan is het aanleggen van warmtenetten. Onder de huidige omstandigheden van netcongestie lijken warmtenetten een haalbare toepassing voor de warmtetransitie. Te veel vertraging in de ontwikkeling van warmtenetten kan deze optie schaden. Als huishoudens kiezen voor andere oplossingen wordt het moeilijker om voldoende volume te hebben voor efficiënte warmtenetten. De wetgeving voor deze warmtenetten is de nog vast te stellen Wet collectieve warmte (Wcw) die naar verwachting op 1 januari 2026 van kracht wordt. In deze wet is een grote rol voorzien voor gemeenten en lokale publieke warmtebedrijven. De provincie Utrecht heeft onderzocht op welke wijze zij de gemeenten kan ondersteunen in de uitvoering van deze nieuwe taak. Dit sluit aan op het Coalitieakkoord en onderwerp 32 op de Strategische College Agenda, waarin is opgenomen dat de mogelijkheden voor een provinciaal warmtebedrijf worden onderzocht en dat de financiering van een mogelijke deelname in een warmtebedrijf onderdeel is van aanvullend financieel instrumentarium. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan uw [Actualiteitenmotie-5-energie](#) door het borgen van publieke belangen in de provinciale energievoorziening. Als structurerende keuze nummer 5 is in de energievisie opgenomen: *"Gemeenten worden gevraagd waar mogelijk voor warmtenetten te kiezen, mits de maatschappelijke kosten van een collectieve warmteoplossing niet veel hoger zijn dan die van individuele oplossingen. Zowel kleine als grote warmtenetten maken het makkelijker om warmte op te slaan en geven de mogelijkheid om lokale warmtebronnen te gebruiken."*

In de Statenbrief [Nadere verkenning Provinciaal Warmte Ondersteuningsbedrijf](#) van 27 februari 2024 bent u geïnformeerd over de uitkomsten van het [Rapport rolneming warmte provincie Utrecht](#) en de start van de fase van nadere verkenning naar een Utrechts Warmte Ondersteuningsbedrijf (UWO)

In de nadere verkenning is gesproken met 15 Utrechtse gemeenten die op dit moment concrete plannen hebben voor de ontwikkeling van warmtenetten. Dit aantal kan nog toenemen. De nadere verkenning is ingestoken vanuit de vraag of een UWO nodig is en welke rol de provincie Utrecht kan spelen in de ontwikkeling van warmtenetten. U bent hierover in december 2024 middels een [Statenbrief](#) en [Notitie](#) geïnformeerd.

Ontwikkelingen gemeente Utrecht met HVC

In de [notitie](#) die bij de Statenbrief [uitkomsten nadere verkenning warmtenetten](#) was gevoegd, werd beschreven dat het deelnemen in het publieke warmtebedrijf HVC mogelijk een alternatief kan zijn voor het oprichten van een lokaal warmtebedrijf. HVC (voorheen huisvuilcentrale) is van origine (1991) een afvalbedrijf en tegenwoordig een publiek energie- en afvalbedrijf van 52 gemeenten en 8 waterschappen. HVC ontwikkelt sinds 2018 warmtenetten voor gemeenten die hun afval door HVC laten verwerken en die aandeelhouder zijn van HVC. Eind 2024 had HVC 18.000 actieve aansluitingen op warmtenetten in 13 gemeenten in Noord- en Zuid-Holland. Op dat moment was het geen richting die door gemeenten overwogen werd. Inmiddels is die situatie veranderd en overweegt de gemeente Utrecht om geen eigen publiek warmtebedrijf op te richten, maar zich aan te sluiten bij HVC. Als de gemeente Utrecht daarvoor kiest kan die optie ook voor andere gemeenten interessant zijn. Als een gemeente kiest voor het HVC model is ondersteuning vanuit een UWO niet te verwachten. De keuze tussen een eigen publiek warmtebedrijf en aansluiten bij HVC is gecompliceerd. Er is een sterke verwevenheid met het afvaldossier. De kosten en risico's van beide modellen kunnen sterk verschillen per gemeente. Politiek zijn er verschillende standpunten over de mate van publieke betrokkenheid bij de warmtevoorziening. De verschillende oplossingen brengen hun eigen dynamiek en flexibiliteit mee. Ook de governance verschilt sterk. De gemeente Utrecht verzoekt ons ook om door te gaan met UWO spoor omdat het HVC spoor nog veel onduidelijkheden en onzekerheden kent en omdat ze verwachten dat de opgave zo groot is dat meerdere partijen gewenst zijn. De keuzes die de andere gemeenten hierin maken zullen de komende maanden duidelijker worden en voordat een definitief besluit wordt genomen over de oprichting van een UWO wordt GS over de stand van zaken geïnformeerd.

Als een groot deel van de gemeenten kiest voor het HVC model is een UWO voor ondersteuning van de resterende gemeenten niet haalbaar. In dat geval zal de ontwikkeling van een UWO worden beëindigd. Het is

een complexe afweging die niet bij alle gemeenten actueel is. Daarom is het niet aannemelijk dat deze afweging op korte termijn door alle gemeenten zal worden gemaakt. Er zijn ook gemeenten die al keuzes hebben gemaakt in de richting van een eigen publiek warmtebedrijf. Om de gemeenten te blijven ondersteunen en te voorkomen dat de warmtetransitie vertraagt werken we verder op 2 sporen.

Spoor 1 betreft het continueren van de ontwikkeling van een UWO. Hiervoor is een intentieovereenkomst (IOK) opgesteld die door de UWO partners ondertekend zal worden. De IOK betreft het proces om tot een ontwikkelanalyse te komen op basis waarvan partijen gaan besluiten over het vervolgen van de samenwerking. Tussentijds wordt na de zomer een evaluatiemoment ingevoegd. Dan wordt door de stuurgroep op basis van de ontwikkelingen bij gemeenten (keuze voor eigen warmtebedrijf of deelname aan HVC) besloten om wel of niet verder te gaan met de voorbereidingen voor een SOK UWO. Voorafgaand aan het eventueel aangaan van een SOK aan het einde van dit jaar zal deze evaluatie nog een keer plaatsvinden.

Spoor 2 betreft het volgen van de besluitvorming bij de gemeente Utrecht en het verder onderzoeken van de optie die HVC de gemeenten biedt. Als de gemeente Utrecht kiest voor het HVC model zal de provincie Utrecht samen met HVC de andere gemeenten informeren over deze mogelijkheid en gemeenten ondersteunen met het maken van een goede afweging tussen de beide modellen. Dit is als punt 12 en 13 toegevoegd aan onderstaande strategie

Aandachtspunten en verwerking in de strategie

Bij de bespreking van de genoemde Statenbrief op 15 januari 2025 heeft u de volgende aandachtspunten meegegeven voor de vast te stellen strategie:

1. Zorg voor blijvende betaalbaarheid en het gebruik van duurzame bronnen.
2. Zorg voor goede communicatie met inwoners.
3. Voorkom dat er al grootschalig wordt gekozen voor individuele oplossingen.
4. Neem warmtegemeenschappen mee in de strategie.
5. Woningcorporaties zijn belangrijk voor de ontwikkeling van warmtenetten.
6. Is een expertpool binnen een UWO niet te verkiezen boven een expertpool buiten een UWO ?

Uw aandachtspunten en de ontwikkelingen in de gemeente Utrecht zijn verwerkt in de bijgevoegde geactualiseerde "notitie uitkomsten nadere verkenning warmtenetten". Daarin treft u per aandachtspunt een afweging en de wijze van verwerking in de strategie aan. Uw aandachtspunten zijn verwerkt in de volgende provinciale strategie warmtenetten, die door ons is vastgesteld:

1. Voor haar inwoners wil de provincie Utrecht de haalbaarheid en betaalbaarheid bevorderen van warmtenetten met duurzame bronnen.
2. We onderscheiden 2 groepen gemeenten met elk een eigen ondersteuningsvraag.
3. Voor gemeenten in de verkenningsfase wordt een expertpool ingericht voor de ondersteuning van de lopende verkenningen en de communicatie naar inwoners. Na vaststelling van de Wcw wordt een UWO ingericht.
4. De provincie Utrecht is verantwoordelijk voor de organisatie van een expertpool. Bij oprichting van een UWO kan deze geheel of gedeeltelijk onderdeel worden van een UWO.
5. De provincie gaat de ondersteuning aan warmtegemeenschappen nader vormgeven en onderzoekt op welke wijze samenwerking met warmtegemeenschappen vanuit een UWO mogelijk is.
6. De expertpool wordt zo snel mogelijk ingericht om aan de actuele vraag van gemeenten te voldoen en woningcorporaties te informeren over de kansen van collectieve warmtenetten en het belang van de woningcorporaties voor de collectieve oplossingen.
7. Een UWO richt zich op lokale warmtebedrijven met advies, financiering en operationele diensten.
8. Er wordt gekozen voor een samenwerkingsmodel waarin directe operationele verantwoordelijkheden zo veel mogelijk buiten de verantwoordelijkheid van de provincie Utrecht vallen.

9. De kopgroep gemeenten kunnen maatwerkondersteuning krijgen voor lopende projecten vanuit de individuele partners en voor toekomstige projecten ook kiezen voor samenwerking met een UWO.
10. Maatwerkondersteuning door de provincie Utrecht bestaat uit het leveren van expertise en in de basis niet uit financiering.
11. Voor de ontwikkeling van een UWO wordt een intentieovereenkomst opgesteld en ondertekend door de 3 partijen, gericht op de totstandkoming van een samenwerkingsovereenkomst, waarna eventueel een UWO wordt opgericht. De IOK kan worden getekend vóór de besluitvorming over de Wcw.
12. Als de gemeente Utrecht kiest voor het HVC model, zal de provincie Utrecht deze optie ook bij de andere gemeenten onder de aandacht brengen en hen desgewenst ondersteunen bij het maken van een afweging.
13. Als een overwegend deel van de gemeenten een voorkeur heeft voor het HVC model, zal de ontwikkeling van een UWO worden gestaakt.

Besluitvormingstraject

Voor de mogelijke oprichting van een UWO is duidelijkheid over de voorkeuren van gemeenten voor een eigen warmtebedrijf of aansluiting bij HVC randvoorwaardelijk. Daarnaast is ook de datum van inwerkingtreding van de Wcw randvoorwaardelijk, die nu wordt verwacht op 1 januari 2026.

Voor de ontwikkeling van een UWO wordt een intentieovereenkomst getekend die betrekking heeft op het proces om tot een samenwerkingsovereenkomst te komen en niet over de inhoud van de samenwerking gaat. In dit proces zijn ook inventarisatiemomenten opgenomen inzake de keuze van gemeenten voor een model voor de ontwikkeling van warmtenetten. Als hieruit blijkt dat er voldoende behoefte aan ondersteuning door een UWO is zal een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) worden opgesteld. Deze SOK wordt opgenomen in een Statenvoorstel waarin ook de juridische, financiële en risicobeheersingsaspecten zullen worden opgenomen.

Vervolgprocedure/ voortgang:

mei/juni 2025

- 16 mei Ondertekenen IOK (spoor 1)
- 16 mei Informeren Utrechtse gemeenten over de gekozen strategie van de provincie Utrecht en de mogelijkheden voor gemeenten om aan te sluiten bij HVC (spoor 2), of voor een eigen warmtebedrijf te gaan ondersteund door UWO met voor- en nadelen van beide routes.
- 3 juni collegebesluit gemeente Utrecht over ontwikkeling warmtenetten (spoor 2)

najaar 2025

- Inventariseren voorkeursscenario's gemeenten en besluit Stuurgroep over voortgang spoor 1.
- Informeren GS over inventarisatie en voortgang spoor 1

eind 2025 / begin 2026 (afhankelijk van voortgang SOK en keuzes van gemeentes)

- Inventariseren voorkeursscenario's gemeenten
- Opleveren concept SOK (spoor 1)
- Besluitvorming PS en GS over beschikbaarstelling van financiële middelen en de SOK UWO

In de besluitvorming over de SOK wordt de planning voor de daadwerkelijke oprichting van een UWO in de eerste helft van 2026 opgenomen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen